

9. Пірен М. І. Основи політичної психології : навч. посіб. / М. І. Пірен. – К. : Міленіум, 2003. – 413 с.
10. Римаренко С. Ю. Соціокультурні розбіжності регіонів / С. Ю. Римаренко // Публічне управління: теорія та практика : зб. наук. пр. Асоц. д-рів наук з держ. упр. – Х. : ДокНаукДержУпр, 2010. – № 3–4. – С. 375–378.
11. Стегний А. Опыт сравнительного анализа национально-групповой идентификации украинцев и русских / Александр Стегний // Национально-гражданские идентичности и толерантность. Опыт России и Украины в период трансформации / под ред. Л. Дробижевой, Е. Головахи. – К. : Ин-т социологии НАН Украины ; Ин-т социологии РАН, 2007. – С. 128–141.
12. Стегний О. Регіональний чинник розвитку політичної культури населення України / Олександр Стегний // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2005. – № 3. – С. 94–122.
13. Україна у 2005–2009 рр.: стратегічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку : монографія / за заг. ред. Ю. Г. Рубана. – К. : НІСД, 2009. – 644 с.
14. Український соціум : монографія / В. С. Крисаченко та ін. – К. : НІСД; Знання України, 2005. – 791 с.
15. Шаповаленко М. Соціально-політичні розколи як чинники демократичного транзиту України / Марина Шаповаленко // Розвиток демократії та демократична освіта в Україні : зб. матеріалів IV Міжнар. конф. (м. Ялта, 28–30 верес. 2006 р.). – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. – С. 61–67.
16. Якименко Ю. Специфіка електоральних настроїв під час виборів 2004 р. в контексті парламентської кампанії – 2006 / Ю. Якименко // Національна безпека і оборона. – 2006. – С. 61–63.

УДК 321.022:316.422

Стельмах В. О.

ПРАКТИКИ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ КРАЇН ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ

У статті розглянуто практики інституціоналізації та досвід нормативного забезпечення політичної соціалізації молоді країн Вишеградської групи, формування концептуальних засад державної молодіжної політики в умовах європейської інтеграції. Автором відзначено зміни ролі держави та її інститутів у формуванні політичної культури молодого покоління, розглянуто підходи до розуміння ролі молоді у суспільно-політичному житті.

Ключові слова: політична соціалізація, молодіжна політика, молодь, Вишеградська група (ВГ), Європейський Союз (ЄС).

Стельмах В. А. Практики нормативно-правового забезпечення процесів політичної соціалізації молоді країн Вишеградської групи.

В статті розглядаються практики інституціоналізації та досвід нормативного забезпечення процесів політичної соціалізації молоді країн Вишеградської групи, формування концептуальних засад державної молодіжної політики в умовах європейської інтеграції. Автором відзначено зміни ролі держави та її інститутів у формуванні політичної культури молодого покоління, розглянуто підходи до розуміння ролі молоді у суспільно-політичному житті.

изменения роли государства и его институтов в формировании политической культуры молодого поколения, рассмотрены подходы к пониманию роли молодежи в общественно-политической жизни.

Ключевые слова: политическая социализация, молодежная политика, молодежь, Вышеградская группа, Европейский Союз.

Stelmakh V. O. Practice of regulatory support of the process of political socialization of young people in the Visegrad Group.

In the process of political transformation of society the socialization of young people gain a new political value. The experience of the institutional and legal implementation of the political socialization of youth in Visegrad Countries is important for Ukraine for several reasons: process of democratization and political transformation lasting for 20 years in our countries, changes in the concept of youth policy and understanding the role of youth in the EU in terms of information society, contemporary geopolitical interests, national and international security.

System transformations in Central and Eastern Europe started in 1990's. External policy orientation led to internal political development affecting all social processes, including determination the degree of freedom and openness of the people. Realizing this, political elites of the Visegrad Group promoted to develop a common position on youth issues, stressed on developing a sense of citizenship of young people through cooperation between citizens and governmental institutions in the framework of the Visegrad Fund programs, also the financing and number of participants increased steadily during 2002–2010.

After the signing of an association agreement with the European Union, and accession of the Visegrad Countries to the EU, began forming a new youth policy according to European principles of youth policy. The article examines some practices of implementation the practices of Structural dialogue, the existence and functioning of National Youth Councils.

At the same time, each country independently determined with the means of the implementation of youth policy principles enshrined by the EU, adjusting them according to national traditions, interests and capabilities. Creation of long-term national strategies for young people, identifying their specific goals promoted activation and structuring of institutional interaction of youth and the state, and also contributed to the creation of national and local programs of social and political engagement of young people. Constitutions of the Visegrad Countries were also considered as the fundamental law that defined the basic principles of the state policy in the field of youth, reflected the new political culture of each country.

Key words: political socialization, youth policy, youth, Visegrad Group, European Union.

Актуальність проблематики дослідження. Значущим ресурсом соціального, культурного і політичного розвитку в умовах суспільно-політичної модернізації розвинутих країн на сьогоднішній день є інноваційний потенціал молодого покоління. Відповідно, від рівня політичної соціалізації і громадянської активності молоді залежить майбутнє сучасної держави. Першочергово процес політичної соціалізації розглядався науковцями як такий, що має виключно вертикальне спрямування, в якому політичні цінності, норми, атитюдні трансформувалися з «верхів» до «низів» суспільства, тобто від владних суб'єктів до пересічного громадянина. Проте суспільство не стоїть на місці. Розвиток інформаційних

технологій, перехід до постіндустріальної стадії розвитку сприяли розширенню меж комунікаційного простору. Як наслідок, процес політичної соціалізації поступово втрачає свій вертикальний характер і постає як вибір серед широкого набору альтернативних моделей поведінки та ідей, які виникають в результаті безпосередньої взаємодії учасників політичного процесу, тобто набуває горизонтального характеру [10, с. 310]. Однак держава та її інститути залишають за собою провідну роль у нормативно-правовому забезпеченні процесів політичної соціалізації делегуючи частину своїх функцій громадянському суспільству.

Аналіз наукових досліджень. Теоретико-методологічні засади дослідження політичної соціалізації молоді були сформульовані у працях Ф. Гіддінгса, У. Джеймса, Г. Гарда ще в першій половині ХХ ст. Їх ідеї розвивали і поглиблювали Дж. Мід, Ч. Кулі, І. Гофман, Г. Блумер, Т. Лукман, П. Бергер, К. Мангейм, Т. Парсонс, Б. Скіннер, У. Томас, Ю. Хабермас, Г. Маркузе, Ж. Піаже, Е. Фром, А. Шюц та ін. До цих світових імен слід додати радянських і пострадянських дослідників Н. Андрєнкову, Г. Андрєву, Л. Божовича, С. Головіна, І. Кона, А. Леонтьєва, Б. Малиновського, В. Ольшанського, Б. Паригіна, Ж. Тоценка, О. Соловійова, І. Самаркіну, В. Ядова, О. Шестопал.

Питанню політичної соціалізації молоді України у трансформаційний період присвячені дисертаційні дослідження молодих українських науковців О. Безрукової, Н. Гедікової, Н. Ісхакової, М. Катаєвої, С. Лещенка, Я. Подолян, Т. Поснової, Н. Юрій. Окремі статті з окресленої тематики видали І. Андропова, О. Вашутін, А. Карнаух, М. Катаєва, О. Чижова. Аналізуючи специфіку політичної соціалізації молоді, автори вказували на кризовий характер цього процесу в Україні як на рівні політичної системи, так і на рівні особистості. За таких умов українські науковці зверталися до вивчення іноземного досвіду, зокрема В. Мачуський вивчав досвід політичної соціалізації молоді РФ, М. Остапенко розглянула систему політичної соціалізації молоді в США. Однак, на нашу думку, актуальним для України є досвід нормативно-правового та інституційного забезпечення процесів політичної соціалізації молоді країн Вишеградської групи через низку причин, серед яких: історичні зв'язки України з країнами Вишеградської групи; процеси демократизації та політичної трансформації останнього десятиліття ХХ ст.; сучасні геополітичні інтереси, питання національної та міжнародної безпеки; зміна концептуальних засад формування молодіжної політики і ставлення до молоді у ЄС та світі в умовах становлення інформаційного суспільства.

З огляду на вищезазначене автор ставить перед собою мету розглянути генезу становлення системи нормативно-правового забезпечення політичної соціалізації молоді країн ВГ; використовуючи компаративний та інституціональний підходи, виділити позитивні практики для їх подальшої імплементації у систему політичної соціалізації молоді в Україні.

Виклад основного матеріалу. Традиційно політичну соціалізацію розглядають як складову загального процесу соціального становлення особистості або соціалізації. Окремі вітчизняні науковці визначають цей процес як «залучення особистості до існуючої політичної системи» [4, с. 215]. Проте в умовах політичної трансформації суспільства процес соціалізації молоді набуває нового, політичного характеру. Це відбувається, по-перше, через те, що політична система, яка змінюється, впливає на всі суспільні процеси, в тому числі визначає ступінь свободи і відкритості особи; а, по-друге, молодь є соціально-демографічною і суспільно-політичною групою, яка найбільш сприятлива до змін і може стати рушійною силою нових політичних процесів.

Системні трансформації в країнах Центральної і Східної Європи 1990-х рр. визначалися зовнішньополітичним вектором і зумовили внутрішні політичні зрушення. Процеси демократизації та перехід до ринкової економіки, європейська інтеграція із одночасною модернізацією національних стратегій, розвиток інформаційних технологій, раціоналізація у сфері державного управління та секуляризація суспільства визначили характер суспільно-політичних процесів. Такі зміни неминуче супроводжуються ризиками соціальної нестабільності. Безпосередньо для молоді на перший план виходили проблеми рівного доступу до освіти та зростаючого безробіття. Забезпечити стабільність переходів молоді від дитинства до дорослого життя покликана державна молодіжна політика, яка разом з тим є провідним компонентом соціалізуючого процесу.

На рівні регіонального об'єднання питання молоді взагалі і освіти зокрема вперше обговорювалося на зустрічі міністрів освіти країн ВГ 11 грудня 1993 р. Основними питаннями зустрічі були: формування освітньої політики, залучення інститутів освіти до навчальних програм країн-членів ЄС, можливості співпраці в галузі освіти з метою формування громадянськості в посткомуністичних країнах [11]. Єдиною міцною платформою подальшої співпраці чотирьох країн у молодіжній сфері став Вишеградський фонд (ВФ), заснований у 2000 р. Його мета полягала у сприянні розвитку більш тісної співпраці між громадянами та інститутами в регіоні через грантову підтримку спільних культурних, наукових та освітніх проектів, молодіжних обмінів, транскордонних проектів і розвиток туризму, а також через окремі програм мобільності [8]. За десятиліття існування ВФ у разі збільшив кількість освітніх програм і програм обміну молоді (освітніх – з 3 у 2000 р. до 61 у 2010; обміну – з 3 до 32) [5, с. 15].

Після підписання угоди про асоціацію з ЄС одним із напрямів діяльності політичних еліт стало формування нової національної молодіжної політики в рамках загальної європейської молодіжної політики. Молодіжну політику ЄС визначають два основні підходи до розуміння молоді: погляд на молодь як на ресурс майбутнього і визнання молоді як європейських громадян. Відповідно до першого підходу, молодь розглядається як майбутня демографічна основа Європи. Одним із головних пріоритетів такого підходу стало питання освіти. Другий підхід означає, що молоді необхідно надати основи політичних знань одночасно із політичним середовищем і таким чином протидіяти соціальному виключенню, а також розробити концепції мультикультуралізму і міжкультурної освіти [12, с. 4].

Перша програма для молоді загальноєвропейського масштабу з'явилася у 1988 р за підтримки Ради Європи. Створення ЄС як окремої політичної одиниці сприяло поступовому розширенню молодіжного питання після 1998 р. Провідним документом Європейської Комісії (ЄК) у питаннях молодіжної політики стала «Біла книга молоді. Новий імпульс для молоді» 2001 р. [6] і програма «Молодь в дії» 2007–2013 рр., які відіграли цілеформуючу і цілеспрямовуючу роль у формуванні основ молодіжної політики для країн ЄС перед викликами глобалізаційних процесів. Програма складається з п'яти дій: «Молодь для Європи», «Європейська волонтерська служба», «Молодь у світі», «Система підтримки молоді», «Європейське співробітництво у молодіжній сфері».

Молодь країн ВГ також залучалася до заходів у рамках програми «Молодь в дії», і кількість її учасників поступово зростала (див. табл. 1). Найактивніше проявили себе молоді чехи, збільшивши свою присутність у програмі за два роки (між 2009 і 2011 рр.) у відсотковому еквіваленті більш ніж на 70 %, найменш активними були словаки.

Таблиця 1

**Динаміка участі молоді країн Вишеградської групи
в програмі «Молодь в дії» 2009–2011 рр. [9, с. 35]**

Країни роки	Польща		Чехія		Словацьчина		Угорщина	
	2009	2011	2009	2011	2009	2011	2009	2011
кількість учасників, чол.	10 000	14 000	2500	4200	2000	2400	3000	4100
Зростання	+ 40 %		+ 74 %		+ 20 %		+ 35 %	

Крім цієї програми, ЄК ініціювала створення й інших програм для молоді, покликаних сприяти міжнародній співпраці і спілкуванню молоді, а саме «Темпус» та «Еразмус Мундус».

Ще до закінчення програми «Молодь в дії» 2007–2013 ЄК розробила «Молодіжну стратегію ЄС (2010–2018 рр.)» [7], яка має наступні загальні цілі: розширити горизонти можливостей для молодих людей у сфері освіти та на ринку праці; заохочувати молодь бути активними громадянами і брати участь в житті суспільства. Стратегія пропонує ініціативи у восьми областях діяльності (освіта та навчання, зайнятість та підприємництво, здоров'я і благополуччя, участь, волонтерська діяльність, соціальна інтеграція, молодь і світ, творчість та культура) і реалізується через низку принципів, а саме співпрацю і обмін досвідом держав-членів ЄС, структурний діалог, залучення молоді до спільного з урядами визначення пріоритетів у вирішенні молодіжних питань, прийняття політичних рішень виходячи з реального стану і потреб молоді.

Структурний діалог за своєю суттю є процесом консультацій політиків та адміністрацій з молоддю на національному та європейському рівні. Він був введений у якості постійної платформи формування молодіжної політики ЄС у 2009 р. і його координація забезпечувалася президентським тріо. У 2011 р. Угорщина і Польща під час головування в ЄС мали досвід координації молодіжних програм на загальноєвропейському рівні і формування тем структурного діалогу. Угорщина під час головування у січні-червні розробляла проблему «Участь та активна громадянська позиція», Польща, яка головувала у липні-грудні, запропонувала для обговорення тему «Молодь і мир».

Розглядаючи практики реалізації структурного діалогу в країнах ВГ, слід зазначити, що вони різняться у формах реалізації. Проект Чеської Республіки «Давай поговоримо про це» – це онлайн дискусії на офіційній веб-сторінці проекту та у соціальних мережах. Результати інтернет-обговорення у подальшому переносяться у площину реальних консультацій. Угорський проект «Ваша думка» мав формат дев'яти публічних зустрічей і консультацій, у яких були задіяні близько 320 молодих людей. Водночас молоді люди, які не відвідували консультації, могли висловити свою думку у масштабному опитуванні фокус-групи, проведеному у рамках програми. Результати консультацій були опубліковані і презентовані у Брюсселі. «Фонд Civis Polonus» Республіки Польща спрямував свою діяльність на зміцнення ролі молодіжних рад у консультуванні влади на усіх рівнях, підтримку шкільних рад і ознайомлення учнів з їхніми громадянськими компетенціями. У Словацьчині програма «Партнерство» мала на меті побудувати довгострокові стратегії співпраці молодіжних рад, яких в країні близько п'ятдесяти, як дорадчих органів у виробленні молодіжної політики і вирішенні проблем молоді на місцевому рівні. Координаторами програм виступили переважно державні інституції – інститут молоді ЮВЕНТА у

Словацьчині, Польська рада молодіжних організацій (PROM), організована у складі міністерства освіти, міністерство освіти у Чехії, молодіжна консультативна команда – ініціативна група угорської молоді, діяльність якої координувало міністерство освіти.

На момент впровадження структурованого діалогу як платформи формування молодіжної політики ЄС дві з чотирьох країн Вишеградської групи уже мали інституціоналізовані і розвинуті Молодіжні ради – в Чехії та Словацьчині. Чеська Рада дітей і молоді – це демократична добровільна організація, незалежна від будь-якої політичної сили. Рада була сформована у 1998 р. молодіжними організаціями і є надійним партнером державної адміністрації. Молодіжна рада Словацьчини – це парасолькова організація для недержавних організацій молоді. З моменту заснування у 1990 р. рада здійснювала діяльність на національному рівні. У Польщі відповідна структура формувалася «знизу вгору», тобто з ініціативи молодіжних організацій. Як результат, у 2011 р. за підтримки міністерства національної освіти була заснована Польська рада молодіжних організацій. В Угорщині Національна молодіжна рада була заснована лише у грудні 2012 р.

Поряд із загальноєвропейською системою нормативного забезпечення процесів політичної соціалізації молоді кожна з країн ВГ мала власні засади формування молодіжної політики і концептуальних засад політичної соціалізації молоді, зокрема Національні молодіжні стратегії. Польща першою розробила Національну стратегію молоді на період 2003–2012 рр. У новітній стратегічній програмі державного розвитку «Польща 2030» у сфері забезпечення «розумної» економіки провідну роль відведено молоді. У Словацьчині основні цілі, принципи і пріоритети політики з питань дітей та молоді на період 2008–2013 рр. були передбачені урядовим рішенням, а план конкретних дій склали кожні два роки (2008–2009, 2010–2011, 2012–2013). Стратегічний документ уряду Чеської Республіки – «Урядова політика з питань дітей та молоді 2007–2013» також передбачав імплементацію основних завдань через дворічні плани дій. Національна молодіжна стратегія Угорщини 2009–2024 рр. визначила обов'язки держави відносно демографічної групи «молодь» на найближчі 15 років.

Окрім державних молодіжних стратегій, нормативно-правову основу суспільно-політичної активності молоді прописано в головному законі держави – конституції. Вона відображає основні засади формування внутрішньої та зовнішньої політики, покликана захищати права і свободи громадян, визначає їх обов'язки перед державою. Зокрема, конституції країн ВГ передбачають широкий спектр прав і свобод, визначаючи окремо політичні (виборчі права, право на зібрання і написання петицій), громадянські і особистісні права і свободи, положення про ратифікацію міжнародних документів, які стосуються захисту прав людини і дитини, запроваджують інститут омбудсмена або уповноваженого з прав людини, закріплюють процес децентралізації влади і сприяння розвитку місцевого самоврядування. Словацьчина, Чехія і Польща номінально гарантують захист широкого переліку прав національним і релігійним меншинам.

У преамбулі Конституції Словацької Республіки наголошується на «досвіді боротьби за національне існування і власну державність», «природному праві націй та національних меншин на самовизначення», зацікавленості у «міцному мирному співробітництві з іншими демократичними державами». Ст. 1 наголошує, що державна влада походить від громадян, які реалізують її через своїх обраних представників або безпосередньо. Конституція Чеської Республіки складається з 2 частин – Конституції і Хартії основних прав і свобод. В чеській конституції

прописаний принцип «захисту інтересів меншості при прийнятті рішення більшістю» (ст. 6) [2, с. 103–159, 491–531].

У преамбулі Конституції Республіки Польщі міститься положення про те, що громадяни поділяються на тих, хто вірить у Бога як «джерело істини, справедливості, добра і краси, і тих, хто в це не вірить», у ст. 53 записано, що релігія може бути шкільним предметом, ст. 70 наголошує на обов'язковому навчанні до 18 років і забезпеченні автономії вищих навчальних закладів. Ст. 65 забороняє повну зайнятість дітям до 16 років. Ст. 52 надає право поселення в Польщі будь-якій особі, яка довела за законом своє польське походження. Нова конституція офіційно заборонила тортури і тілесні покарання (ст. 40), конфіскації (ст. 46), наголосила на презумпції невинності (ст. 42), гарантувала судовий захист на суді і під час слідства (ст. 42). [1, с. 673–733]

В Угорщині конституція 2011 р. викликала багато нарікань з боку європейської спільноти. Преамбула основного закону починається словами національного гімну «Боже, благослови угорця!» і зазначає, що Бог і християнство покликані об'єднати угорський народ. За новою конституцією, національності, які проживають у країні, визнаються частиною угорської політичної спільноти і факторами державотворення, а життя людини визнано як таке, що починається із зачаття. Експерти зауважують, що нова конституція обмежує права студентів та звужує автономію вищих навчальних закладів, не визнає сім'ями бездітні гомосексуальні пари, запроваджуються певні обмеження свободи слова та проведення виборчих кампаній, відкриває можливість для дискримінації церкви і втручання держави у духовні справи [3].

Висновки. Процеси політичної соціалізації молоді в умовах трансформації суспільства, не маючи нормативно-правового забезпечення, можуть набувати стихійного характеру. Усвідомлення цього з боку політичних еліт країн Вишеградської групи сприяло виробленню спільної позиції щодо молодіжного питання. Зокрема, на регіональному рівні наголошувалося на необхідності формування почуття громадянськості у молоді через налагодження співпраці між громадянами і державними інституціями в рамках реалізації програм Вишеградського фонду, кількість учасників яких постійно збільшувалася.

Викладене вище засвідчує той факт, що після підписання угоди про асоціацію з ЄС і вступу країн ВГ до ЄС формування нової молодіжної політики в країнах ВГ відбувалося відповідно до загальноєвропейських принципів молодіжної політики. У той же час кожна країна самостійно визначалася із засобами реалізації принципів молодіжної політики, проголошеними ЄС, корегуючи їх відповідно до національних традицій, інтересів і можливостей. Створення перспективних довгострокових національних стратегій молоді, визначення їх конкретних цілей сприяло активізації і структуризації інститутів взаємодії молоді і держави, а також вплинуло на створення національних і місцевих програм із суспільно-політичного залучення молоді. Конституції як основний закон визначили базові засади діяльності держави у сфері молодіжної політики.

Зазначене вище розкриває переважно практики формування молодіжної політики і забезпечення політичної соціалізації молоді з боку держави, державних та міжнародних інституцій. З огляду на інноваційний потенціал молоді, зростаючу роль молодіжних організацій у формуванні молодіжної політики і функціонуванні державних і міжнародних інституцій подальшого вивчення потребує досвід взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади та громадських об'єднань, які представляють інтереси молоді, зокрема в країнах Вишеградської групи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституция стран Европы. В 3 т. / под общ. ред. Л. А. Окунькова. – Т. 2. – М. : НОРМА, 2001. – 840 с.
2. Конституция стран Европы: в 3-х томах / под общ. ред. Л. А. Окунькова. – Т. 3. – М. : НОРМА, 2001. – 792 с.
3. Новая Венгерская Конституция 25 апреля 2011. Меморандум [Електронний ресурс] / Г. Пупинг, А. Пекорарио, А. Эрнест // Европейский Правовой Центр, 19 мая 2011. – 18 с. – Режим доступа : <http://eclj.org/PDF/ECLJreportinrussian.pdf>
4. Рябов С. Г. Политология: словарь понятий и терминов / С. Г. Рябов. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : КМ Академія, 2001. – 265 с.
5. Annual Report 2010/ International Visegrad Fund, 2011. – 48 p.
6. European Commission White Paper. A New Impetus for European Youth [Електронний ресурс] / Commission of the European Communities. – Brussels, 21.11.2001. – 76 p. – Режим доступа : http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2001/com2001_0681en01.pdf
7. EU Strategy for Youth – Investing and Empowering [Електронний ресурс] / Commission of the European Communities. – Brussels, 27.4.2009. – Режим доступа : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52009DC0200:EN:NOT>
8. International Visegrad Fund [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://visegradfund.org/about/>
9. Krzaklewska E. Visegrad Youth. Comparative review on situation of young people in the V4 countries / Ewa Krzaklewska. – Warszawa, 2013. – 43 p.
10. Merelman R. M. Revitalizing Political Socialization / R. M. Merelman // Political Psychology ; Hermann M. (ed.). – San-Francisco, 1986. – P. 279–319.
11. Selected events in 1998 and earlier [Електронний ресурс] // History of the Visegrad Group. – Режим доступа : <http://www.visegradgroup.eu/calendar/1998-and-before/selected-events-in-1998>
12. Vynogradova K. Comparative Analyze of State Youth Policy Reforms in Poland and Estonia / Kateryna Vynogradova. – Kyiv, 2011. – 10 p.

УДК 316.75 (477)+316.722

Савойська С. В.

ІДЕОЛОГІЯ ЯК ПОТРІЙНЕ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНЕ ЯВИЩЕ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІКУЛЬТУРНОГО СУСПІЛЬСТВА

Ідеологія у сучасному українському полікультурному суспільстві виступає у якості потрійного соціально-політичного явища. Автор доводить, що сучасне українське полікультурне суспільство розколоте трьома ідеологіями, зокрема, українізації, яку підтримують національно-демократичні політичні сили, русифікації і федералізації, які підтримують і поширюють в сучасній Україні комуністична і центристська політичні сили. Боротьба, яка упродовж років незалежності існує між цими ідеологіями, зумовлена не етнонаціональними, а мовно-культурними і політичними чинниками.

Ключові слова: ідеологія, національно-демократичний, українізація, центристський, соціально-політичний, комуністичний, русифікація, Україна, федералізація, полікультурне суспільство.